

Утвърдил: .....

Декан

Дата .....

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ”

Факултет: **Философски**

Специалност: (код и наименование)

Ф	Ф	С	0	4	0	1	1	3
---	---	---	---	---	---	---	---	---

Социология

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Дисциплина:

Ф	8	0	0
---	---	---	---

ПЕДАГОГИКА

Преподавател: доц. В. Господинов

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	30
	Семинарни упражнения	30
Обща аудиторна заетост		60
Извънаудиторна заетост	Реферат	10
	Доклад/Презентация	10
	Научно есе	10
	Курсов учебен проект	20
	Самостоятелна работа в библиотека или с ресурси	40
Обща извънаудиторна заетост		90
ОБЩА ЗАЕТОСТ		150
Кредити аудиторна заетост		2
Кредити извънаудиторна заетост		3
ОБЩО ЕКСТ		5

№	Формиране на оценката по дисциплината	% от оценката
1.	Workshops (информационно търсене и колективно обсъждане на доклади и реферати)	10%
2.	Участие в тематични дискусии в часовете	20%
3.	Решаване на казуси	10%
4.	Текуща самостоятелна работа/контролно	10%
5.	Есе	10%
6.	Изпит	40%

Анотация на учебната дисциплина:

Учебната дисциплина е предназначена за студенти от III курс (6-и семестър) на специалност „Социология”, факултативен модул „Учителска правоспособност”, ОКС „БАКАЛАВЪР”, редовна форма обучение във Философски факултет. Тя покрива базовите теоретични постановки в сферата на педагогическата теория и очертава практическите им измерения. Акценти в програмата са двете основни направления в педагогическата наука и практика – теория на възпитанието и теория на обучението.

Целта на курса е студентите да бъдат запознати със същността и закономерностите в теоретичен и практикоприложен план на педагогическото явление с фокус към теоретиковъзпитателната и дидактическата проблематика и съответно да бъдат формирани необходимите професионални умения. Това по-конкретно е свързано с: изясняване на същността на понятийно-категорийния апарат на педагогическата наука; запознаване със същността, закономерностите при организирането, реализирането и диагностиката на резултата от педагогическия процес; очертаване на същността на възпитателните и дидактическите принципи, форми и методи на работа; разкриване на основните особености и спецификата на съдържанието на възпитанието и обучението и други; формиране на отношение към професионалните измерения на педагогическото явление, формиране на умения и компетентности за оптимално използване на педагогическата теория и практика.

Предварителни изисквания:

няма

Очаквани резултати:

При завършването на курса студентите следва да:

- притежават знания, свързани с категориите и понятийния апарат като цяло на педагогическата наука, както и базови знания, свързани с възможните пътища за реализиране на педагогическия процес;
- умеят да се ориентират адекватно и да използват адекватно понятия и категории в сферата на педагогическата наука (в частност основно в теорията на възпитанието и теорията на обучението) в т.ч. в контекста и на мястото им спрямо други в системата на педагогическата наука и близки до нея; да се ориентират по отношение на пътищата за диагностика на проявления на постижения в резултат от осъществяване на педагогическия процес или отсъствието на такава; да прилагат вече утвърдени модели на педагогически взаимодействия, но и да внасят собствен почерк в тях; да прогнозираят възможни развития на педагогически явление в частен и в глобален план;
- имат компетентности да разграничават близки понятийни конструкции; да планират и създават подходящо съчетание от отделните съдържателни компоненти на феномените възпитание и обучение, в т.ч. в контекста на свързаните с тях явления за конкретна ситуация, така, че да се постигне оптимално от гледна точка на индивидуалните особености и социалните изисквания развитие;
- да е налице професионално отношение към педагогическото явление.

Учебно съдържание

№	Тема на лекция:	Хорариум
1.	Педагогиката – от възникването на педагогическото явление, през идеите до научния статут Развитие на педагогическите взаимодействия през времето Възникване, утвърждаване и развитие на педагогическата наука Актуално състояние и тенденции в развитието на педагогическата наука	2 часа
2.	Понятийен апарат на педагогическата наука Социална същност на педагогическото явление и понятийните рефлексии Понятийен апарат, използван в педагогическата наука Възпитание, обучение и образование – същност и особености при дефинирането им	1 часа
3.	Цел на възпитанието Същност и исторически измерения и изменения на целта на възпитанието Целта на възпитанието в съвременен контекст Актуални тенденции в развитието на целта на възпитанието	1 часа
4.	Принципи на възпитанието Същност на принципа на възпитанието	1 часа

	Класификация на принципите на възпитание Характеристики на отделни принципи на възпитанието	
5.	Методи на възпитанието Същност на метода на възпитанието Класификация на методите на възпитание Характеристики на отделни методи на възпитанието	2 часа
6.	Методология на теорията на възпитанието Същност, особености и функции на методологията на теорията на възпитанието Основни философски школи и методологията на теорията на възпитанието	1 часа
7.	Процесът на възпитание Същност, структура и съдържание на процеса на възпитание Основни противоречия и конфликти при осъществяване на възпитателния процес Комплексно-интегративния и индивидуалния подход във възпитателния процес Диагностика на резултатите от възпитателния процес	2 часа
8.	Съдържание на възпитанието Основни съдържателни компоненти на възпитанието (интелектуално възпитание, нравствено възпитание, естетическо възпитание, физическо и здравно възпитание, трудово възпитание и/или други); Други съдържателни компоненти на възпитанието (светогледно възпитание, религиозно възпитание, екологично възпитание, патриотично и интеркултурно възпитание, полово възпитание и/или други)	4 часа
9.	Фактори на възпитанието Същност и значение на фактора на възпитанието Семейството като фактора на възпитанието Училището като фактора на възпитанието Медиите като фактора на възпитанието	2 часа
10.	Форми на възпитанието и обучението Същност на формата на възпитание и обучение Класификации на формите на възпитание и класификации на формите на обучение Характеристики на форми на възпитание и обучение	2 часа
11.	Преподаването в обучението Същност на преподаването Подходи при преподаването Функции на преподаването Предизвикателства пред преподаването	1 час
12.	Ученето в обучението Теории за ученето Същност на ученето в обучението Специфични особености на ученето в обучението	1 час
13.	Цел на обучението Същност и особености на целта на обучението Таксономии на целите на обучението Предизвикателства пред целта на обучението	1 час
14.	Съдържание на обучението Същност на съдържанието на обучението Компоненти на съдържанието на обучението от дидактическа гледна точка Съдържанието на обучението между развитието на научното познание и нормативните документи	2 часа
15.	Стратегии и технологии на обучение Същност на отделните видове стратегии на обучение Същност на технологията на обучение Класификация и видове технологии на обучение	1 час
16.	Методи и средства на обучение Същност на метода на обучение	

	Детерминанти на методите на обучение Основни и специфични особености на методите на обучение Същност, функции и детерминанти на средствата за обучение	2 часа
17.	Оценяването в и на обучението Същност на оценяването Функции на оценяването Видове оценяване – възможности и ограничения Методи за диагностика на постиженията в процеса на обучение	2 часа
18.	Българската традиция във възпитанието и в педагогическата теория Етнографски и фолклорни извори Възрожденски постижения в областта на теорията на възпитанието Постигания в педагогическата теория и практика в Третата българска държава	1 час
19.	Алтернативни идеи и теории за възпитанието и образованието в ретроспективен и актуален контекст Реформаторската педагогика – етапи, идеи, представители Същност и особености на алтернативни педагогически теории, концепции, практики Антипедагогика	1 час
№	Тема на семинарно занятие:	Хорарниум
1.	Актуално състояние и тенденции в развитие на отношението педагогическо явление – педагогическата наука	2 часа
2.	Понятийният апарат на педагогическата наука и отражението на педагогическото явление	1 час
3.	Целта на възпитанието – параметри и постижимост	1 час
4.	Принципи на възпитанието	1 час
5.	Методи на възпитанието	2 часа
6.	Методология на теорията на възпитанието	1 час
7.	Процесът на възпитание в контекста на съвременните предизвикателства	2 часа
8.	Съдържание на възпитанието Основни съдържателни компоненти на възпитанието; Други съдържателни компоненти на възпитанието	4 часа
9.	Фактори на възпитанието – възможности и ограничения	2 часа
10.	Форми на възпитанието и обучението	2 часа
11.	Предизвикателства пред преподаването в обучението	1 час
12.	Предизвикателства пред ученето в обучението	1 час
13.	Целта на обучението – между реалностите и възможностите на образованието	1 час
14.	Съдържание на обучението и съвременните реалности	2 часа
15.	Стратегии и технологии на обучение	1 час
16.	Методи и средства на обучение	2 часа
17.	Оценяването в и на обучението – възможности и ограничения на субективния фактор	2 часа
18.	Актуални проекции на българската традиция във възпитанието и в педагогическата теория	1 час
19.	Алтернативни идеи и теории за възпитанието и образованието в ретроспективен и актуален контекст	1 час

Конспект за изпита

№	Въпрос
1.	Педагогическото явление и педагогиката – възникване, развитие, научен статут на педагогиката и актуални тенденции

2.	Понятиен апарат на педагогическата наука
3.	Цел на възпитанието
4.	Принципи на възпитанието
5.	Методи на възпитанието
6.	Методология на теорията на възпитанието
7.	Процесът на възпитание
8.	Съдържание на възпитанието I Основни съдържателни компоненти на възпитанието (интелектуално възпитание, нравствено възпитание, естетическо възпитание, физическо и здравно възпитание, трудово възпитание и/или други);
9.	Съдържание на възпитанието II Други съдържателни компоненти на възпитанието (светогледно възпитание, религиозно възпитание, екологично възпитание, патриотично и интеркултурно възпитание, полово възпитание и/или други)
10.	Фактори на възпитанието
11.	Форми на възпитанието и обучението
12.	Преподаването в обучението
13.	Ученето в обучението
14.	Цел на обучението
15.	Съдържание на обучението
16.	Стратегии и технологии на обучение
17.	Методи и средства на обучение
18.	Оценяването в и на обучението
19.	Българската традиция във възпитанието и в педагогическата теория
20.	Алтернативни идеи и теории за възпитанието и образованието в ретроспективен и актуален контекст

Библиография

(Съдържа основни и някои допълнителни източници, на които се базира курса. Те биха могли да се разгледат по-подробно от студентите, проявяващи по-засилен интерес към съответни аспекти на проблематиката, свързана с педагогическото явление, в т.ч. в рамките на курса или при разработване на курсови работи, дипломни тези и други)

Основна:

- Адлер, А. Възпитание на децата. С., 1998.
- Амонашвили, Ш. Здравейте деца! Как сте деца? М., Прогрес – С., Народна просвета, 1989.
- Андреев, М. Процесът на обучението. Дидактика. С., 1996.
- Антология по теория на възпитанието. Том I (Съст. Л. Димитров). С., 1997.
- Батоева, Д., Т. Попов и Е. Драголова. Педагогическа и психологическа диагностика, С., 2006.
- Бижков, Г. Реформаторска педагогика. (II прераб. и доп. изд.). С., 2001.
- Бъчева, С. Семейство и дете (концептуален аспект, алтернативни форми, актуални проблеми). С., 2009.
- Василева, Е. Детето в началното училище. С., 2002.
- Гинът, д-р Х., д-р А. Гинът и д-р У. Годард. Детето и ние. С., 2007.
- Господинов, Б. Ефективност на обучението. Същност и отделни аспекти на осъществяване. Пловдив, 1998.
- Господинов, В. Възпитателни възможности на университетската среда. – В: *Годишник на СУ „Св. Климент Охридски”, Книга Педагогика, Т. 104.* С., 2011. с. 311–336. Публикувана и в интернет на адрес: www.unisofia.bg – Факултет по педагогика, Официални издания – http://www.unisofia.bg/index.php/bul/fakulteti/fakultet_po_pedagogika/oficialni_izdaniya
- Господинов, В. (Н)етикет и възпитание с фокус към юношите. С., 2011.
- Господинов, В. Юноши – Девиации – Емоционална интелигентност. С., 2010.
- Делибалтова, В. За обучението между даденото и конструираното. С., 2004.

- Делибалтова, В. Оценяването на учениците (дидактически аспекти). Велико Търново, 2002.
- Димитров, Л. За детето, училището и възпитанието (В диалог с педагози, с други научни и културни дейци). С., 2005–2006.
- Димитров, Л., Ж. Атанасов, Ст. Чернев, Е. Рангелова и други. Теория на възпитанието. С., 2005.
- Димитрова, Г. Възпитателни взаимодействия с децата на XXI век (Социално-педагогическа проблематика). Велико Търново, 2009.
- Колева, Н. Училищна хигиена и здравно образование. С., 2002.
- Николаева, С. Личността на ценностен кръстопът. С., 2000.
- Пиръв, Г. Личност и възпитание. С., 1995.
- Попов, Т., В. Гюрова, Л. Милков, Коста Герджиков и други. Педагогика. Втора част: Теория на обучението. Дидактика. С., 2006.
- Попов, Т., С. Чавдарова-Костова, Л. Тодрова, Е. Янакиева и други. Педагогика. Първа част: Теория на възпитанието. С., 2012.
- Рангелова, Е. Нравствената култура на ученика, С., 1996.
- Рашева-Мерджанова, Я. Мултисензорният принцип в обучението и в живота. Общи и частни аспекти. С., 2005.
- Стракова, Л. Ценностни ориентации и ценностно развитие на учениците. С., 1999.
- Сухомлински, В. А. За възпитанието. С., 1974.
- Тодорова, Л. Теория и методика на извънкласната и извънучилищната възпитателна дейност. Благоевград, 1993.
- Фройд, З. Лекции за въведение в психоанализата. С., 2013.
- Чавдарова-Костова, С. Възпитанието – в и между интерпретациите за неговата същност, място и съдържание. – В: *Педагогика*, 4. С., 2011.
- Чавдарова-Костова С. Интелект и възпитание. С. 2001.
- Чавдарова-Костова, С. Интеркултурно възпитание. С., 2001.
- Чавдарова-Костова, С., В. Делибалтова и Б. Господинов. Педагогика. С., 2008.
- Янакиева, Е. Екологично възпитание на децата от предучилищна възраст: Енциклопедия за предучилищния педагог. С., 1994.
- Condray, L. *Lexique des sciences de l'education*. Paris, 1973.
- Fontana, D. *Psychology for teachers*. 2nd ed. London, 1993.
- Hopkins. B. *Cambridge Encyclopedia of Child Development*. Lankaster University, 2005.
- Wilde, S. *Care in Education: teaching with understanding and compassion*. New York, 2013.

Допълнителна:

- Асенов, Б. Религиите и сектите в България. С., 1998.
- Атанасов, Ж. Българска народна педагогика. С., 1986.
- Бижков, Г. и В. Краевски. Методология и методи на педагогическите изследвания. (V изд.). С., 2002.
- Болдридж, Л. Повече от добри маниери. Как да отгледаме деца с добри маниери и добри сърца. С., 1998.
- Брезинка, В. Възпитателни цели: константност, промяна, бъдеще. *Компас*, 2. С., 1994.
- Господинов, В. Предпоставки за появата на различните различни деца. – В: Сб. Диалогът между поколенията и обществените структури чрез училищната институция. Материали от научно-практическа конференция с международно участие (16 и 17.04.2010 г. – гр. София). С., 2010.
- Делор, Ж. Образованието – скрито съкровище. С., ЮНЕСКО, 1996.
- Денев, Д. Възпитателен процес и социална среда. С., 1975.
- Димитров, Л. Български възрожденски колоси на духа за просветата и възпитанието. (Трилогия за Раковски, Левски и Ботев). С., 2006.
- Добсън, Дж. Смелостта да възпитаваш. С., 1994.
- Дънов, П. (Учителят Беинса Дуно). Науката и възпитанието. С., 2003.

- Дюркем, Е. Да мислим възпитанието. С., 2006.
- Ериксън, Е. Идентичност: младост и криза. С., 1996.
- Коменски, Я. А. Избрани педагогически произведения. С., 1992.
- Корчак, Я. Избрани педагогически произведения. С., 1990.
- Песталоци, Й. Х. Избрани педагогически произведения. С., 1969.
- Пиръов, Г. Към хуманистично общество. С., 1994.
- Попов, А. Комплексно-интегративният подход във възпитанието. Благоевград, 1995.
- Попов, Л. Обща педагогика. Част I: Обектът на педагогиката. С., 2010.
- Попов, Л. Обща педагогика. Част II: Отраженията на педагогическата реалност. С., 2011.
- Радев, Пл. Една теория и няколко техники на възпитанието. Пловдив, 1994.
- Русо, Ж.-Ж. Избрани педагогически произведения. С., 1976.
- Скорни, Зб. Ценности и възпитание. *Педагогика*, 11. С., 1991.
- Тофлър, А. и Хайди. Новата цивилизация. С., 1995.
- Фройд, З. Естетика, изкуство, литература. С., 1991.
- Фром, Е. Бягство от свободата. С., 1992.
- Хербарт, Й. Ф. Избрани педагогически произведения. С., 1990.
- Цветков, Д. Обща педагогика, философия на образованието. С., 1994.
- Цветков, Д. Общата педагогика като наука и учебен предмет. С., 1998.
- Чакърров, Н. Педагогическото взаимодействие. С., 1980.
- Чакърров, Н. Хуманизъм и възпитание. С., 1973.
- Чавдарова-Костова, С. Възпитанието в съвременното българско училище. – В: *Образование*, 1. С., 2012.
- Чавдарова-Костова, С. Интелект и възпитание. С., 2001.
- Янакиева, Е. За същността на екологическото възпитание: проблеми и перспективи. – В: *Предучилищно възпитание*, 4. С., 2003.
- Ballion, R. La bonne école. Paris, 1991.
- Cohen, L L Manion. Research methods in Education. 4 th ed. London – New York, 1995.
- Dillon, James. Using Discussion in classrooms. Buckingham. Open University Press. 1994.
- Frاندji, D. and P. Vitale. Knowledge, Pedagogy and Society: International Perspectives on Basil Bernstein's Sociology of Education. New York, 2012.
- Pour une philosophie de l'education. Dijon–Paris, 1993.
- Vial, J. Histoire et actualite des methodes pedagogiques. Paris, 1986.

Дата: София, февруари 2013

Съставил: доц. В. Господинов